

Ail Gynllun Datblygu Lleol Newydd
Bwrdeistref Sirol Caerffili 2020-2035

EB27: Papur Tystiolaeth Mwynau

Hydref 2026

Papur Cefndir Mwynau Crynodeb Annhechnegol

Cyflwyniad

Mae'r Papur Cefndir Mwynau hwn yn rhan o'r sylfaen dystiolaeth sy'n cefnogi 2il Gynllun Datblygu Lleol Newydd Sir Caerffili (2RLDP) 2020-2035. Mae'r papur yn asesu adnoddau mwynol, chwareli presennol, cronfeydd wrth gefn (landbanks), gofynion diogelu mwynau a'r angen am ddarpariaeth mwynau yn y dyfodol o fewn Bwrdeistref Sirol Caerffili.

Cyd-destun Strategol

Mae'r papur wedi'i lywio gan Bolisi Cynllunio Cymru, Nodiadau Cyngor Technegol Mwynau (MTAN 1 a MTAN 2) a'r Ail Adolygiad o'r Datganiad Technegol Rhanbarthol ar gyfer De Cymru (RTS2). Nod polisi cenedlaethol yw sicrhau cydbwysedd rhwng yr angen am gloddio mwynau a diogelu'r amgylchedd, adfer safleoedd a rheoli adnoddau'n gynaliadwy.

Adnoddau a Chyflenwad Mwynau

Mae mwynau yn parhau i fod yn hanfodol i'r diwydiant adeiladu a'r economi ehangach. Mae Bwrdeistref Sirol Caerffili yn cynnwys adnoddau pwysig o graig wedi'i malu, gan gynnwys calchfaen a thywodfaen agregau manyleb uchel. Mae'r adnoddau presennol yn gallu bodloni'r gofynion a nodwyd ar gyfer cyfnod y Cynllun.

Canfyddiadau RTS2

Mae RTS2 yn nodi cyfran flynyddol o 0.535 miliwn tonnell o graig wedi'i malu ar gyfer Bwrdeistref Sirol Caerffili. Dros gyfnod o 25 mlynedd mae hyn yn cyfateb i 13.371 miliwn tonnell. Mae'r cronfeydd wrth gefn sydd eisoes wedi'u caniatáu yn sylweddol uwch na'r gofyniad hwn.

Asesiad o'r Landbank

Mae gan y Fwrdeistref Sirol weddill sylweddol o gronfeydd wrth gefn craig wedi'i malu sydd eisoes â chaniatâd cynllunio. Nodwyd yn RTS2 fod 31.28 miliwn tunnelli o gronfeydd wrth gefn yn bodoli, sy'n cynrychioli landbank o 58.5 mlynedd. Mae monitro mwy diweddar yn dangos landbank o tua 17.9 mlynedd, sy'n parhau'n sylweddol uwch na'r gofyniad lleiaf o 10 mlynedd.

Chwareli Gweithredol

- Chwarel Machen (calchfaen)
- Chwarel Bryn (tywodfaen agregau manyleb uchel)
- Chwarel Hafod Fach (tywodfaen agregau manyleb uchel)

Mae'r safleoedd hyn yn parhau i ddarparu adnoddau mwynol sylweddol ac yn cyfrannu at ofynion cyflenwi rhanbarthol.

Chwareli Anweithredol a Segur

Mae'r chwareli anweithredol yn cynnwys Blaengwynlais a Chwmleyshon. Mae'r chwareli segur yn cynnwys Caerllwyn, Cefn Onn a Phontymister. Mae'r asesiad yn dod i'r casgliad bod cyfyngiadau sylweddol yn effeithio ar y safleoedd segur hyn, gan olygu bod eu hailagor yn annhebygol.

Diogelu Adnoddau Mwynol

Mae polisi cenedlaethol yn mynnu bod adnoddau mwynol pwysig yn cael eu diogelu rhag cael eu sterileiddio gan ddatblygiadau eraill. Mae'r 2RLDP yn cynnig diogelu adnoddau agregau Categori 1 a Chategori 2 ynghyd â diogelu'r rheilffordd lwytho ym Machen Quarry.

Parthau Clustogi

Bydd y Cynllun yn parhau i ddiogelu chwareli gweithredol, anweithredol a segur drwy ddefnyddio parthau clustogi. Ar gyfer chwareli creigiau caled, cynhelir parth clustogi o 200 metr er mwyn lleihau gwrthdaro rhwng gweithrediadau cloddio a defnyddiau tir sensitif.

Goblygiadau Polisi Cynllunio

Nid oes angen dyraniadau mwynau ychwanegol yn ystod cyfnod y Cynllun oherwydd bod y cronfeydd wrth gefn presennol yn fwy na gofynion RTS2. Felly, mae'r pwyslais ar ddiogelu adnoddau mwynol, cynnal landbank digonol, diogelu seilwaith mwynau ac annog defnydd o agregau wedi'u hailgylchu ac agregau eilaidd.

Polisiau Arfaethedig

- Cynnal landbank agregau o leiaf 10 mlynedd
- Diogelu adnoddau mwynol a seilwaith cysylltiedig
- Atal datblygiadau a fyddai'n sterileiddio adnoddau mwynol pwysig
- Darparu meini prawf ar gyfer asesu cynigion cloddio mwynau yn y dyfodol
- Darparu fframwaith ar gyfer rheoli safleoedd chwareli anweithredol a segur

Glo a Mwynau Ynni

Yn unol â pholisi Llywodraeth Cymru, ni chefnogir echdynnu glo newydd ar gyfer cynhyrchu ynni. Byddai unrhyw gynigion eithriadol ar gyfer echdynnu glo at ddibenion nad ydynt yn ymwneud ag ynni neu at ddibenion adfer tir yn cael eu hystyried yn unol â pholisi cenedlaethol.

Casgliadau ac Argymhellion Allweddol

- Cadw'r Ardaloedd Diogelu Mwynau presennol
- Cynnal landbank agregau o leiaf 10 mlynedd
- Diogelu'r rheilffordd lwytho ym Machen Quarry
- Rheoli safleoedd chwareli segur drwy bolisiau priodol
- Asesu cynigion mwynau yn y dyfodol yn erbyn meini prawf amgylcheddol, trafnidiaeth ac adfer cadarn

Yn gyffredinol, mae'r dystiolaeth yn dangos bod gan y Fwrdeistref Sirol ddigon o adnoddau mwynol wedi'u caniatáu i fodloni gofynion rhanbarthol.